Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

DEPARTAMENTI PËR PLANIFIKIM DHE ANALIZA SOCIO-EKONOMIKE RAJONALE

RAPORT PËR FUNKSIONIMIN E ZONAVE EKONOMIKE NË KOSOVË

Shtator, 2022

Ky dokument është produkt i Ministrisë së Zhvillimit Rajonal, i hartuar me qëllim që të shërbej si burim informacioni në procesin e hartimit dhe zhvillimit të programeve të vazhdueshme për përkrahje të zonave ekonomike në Kosovë, nga vet MZHR dhe institucioneve tjera të Republikës së Kosovës.

PËRMBAJTJA:

LISTA E SHKURTESAVE: 5

HYRJE 6

BAZA LIGJORE PËR THEMELIMIN E ZONAVE EKONOMIKE DHE KONTRIBUTI I TYRE NË ZHVILLIMIN EKONOMIK 6

ZONAT EKONOMIKE TË THEMELUARA 7

LISTA E PËRGJITHSHME E ZONAVE EKONOMIKE TË THEMELUARA 8

ZONAT EKONOMIKE TË FUNKSIONALIZUARA 8

PARKU I BIZNESIT NË DRENAS 9

- PËRSHKRIMI - PARKU I BIZNESIT NË DRENAS 9
- RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË DRENASIT DHE ZONËS EKONOMIKE "PARKU I BIZNESIT" 10
- REALIZIMI I TAKIMIT MZHR – KOMUNA DRENASIT 10
  - PARAQITJA TABELARE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN E BIZNESIT DRENAS 11
  - PARAQITJA GRAFIKE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN E BIZNESIT NË DRENAS 11

PARKU I BIZNESIT NË MITROVICË 12

- PËRSHKRIMI - PARKU I BIZNESIT NË MITROVICË 12
- RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË MITROVICËS DHE PARKUT TË BIZNESIT NË MITROVICË 13
- REALIZIMI I TAKIMIT MZHR – KOMUNA MITROVICËS 13
  - PARAQITJA TABLARE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN E BIZNESIT NË MITROVICË 14
  - PARAQITJA GRAFIKE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN E BIZNESIT NË MITROVICË 14

PARKU INDUSTRIAL NË LUMADH VUSHTRRI 15

PARKU TEKNOLOGJIK NË SHTIME 15

- PËRSHKRIMI - PARKU TEKNOLOGJIK NË SHTIME 16
- RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË SHTIMES DHE PARKUT TEKNOLOGJIK NË SHTIME 16
- REALIZIMI I TAKIMIT NGA MZHR ME KOMUNËN E SHTIMES LIDHUR ME PARKUN TEKNOLOGJIK NË SHTIME 16
  - PARAQITJA TABELARE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN TEKNOLOGJIK NË SHTIME 17
  - PARAQITJA GRAFIKE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN E BIZNESIT NË MITROVICË 17

ZONA INDUSTRIALE NË SHIROKË-SUHAREKË 18

- PËRSHKRIMI - ZONA INDUSTRIALE NË SHIROKË-SUHAREKË 18
- RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË SUHAREKËS DHE ZONËS INDUSTRIALE NË SHIROKË TË SUHAREKËS 18

REALIZIMI I TAKIMIT MZHR – KOMUNA SUHAREKËS LIDHUR ME ZONËN INDUSTRIALE NË SHIROKË-SUHAREKË. 19

- PARAQITJA TABELARE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË ZONËN EKONOMIKE NË SHIROKË TË SUHAREKËS 19
- PARAQITJA GRAFIKE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË ZONËN EKONOMIKE NË SHIROKË TË SUHAREKËS ..... **Error! Bookmark not defined.**

NDËRLIDHJA E VEPRIMTARIVE BIZNESORE TË ZONAVE EKONOMIKE ME PROGRAMET E MZHR-SË 20
PARAQITJA TABELARE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË KATËR ZONAT EKONOMIKE 21
PARAQITJA GRAFIKE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË KATËR ZONAT EKONOMIKE 21
PARAQITJA GRAFIKE E NUMRIT TE BIZNESEVE NË KATËR ZONAT EKONOMIKE 22
ZONAT EKONOMIKE NË PROCES TË FUNKSIONALIZIMIT 23
PARKU INDUSTRIAL NË LIPJAN 23
ZONA AGRO-INDUSTRIALE NË SUHAREKË 24
PARKU INDUSTRIAL NË VITI 24
ZONA EKONOMIKE NË OPETRUSHË, RAHOVEC 25
PARKU INDUSTRIAL NË MITROVICË (FRASHËR) 25
PARAQITJA TABELARE E VEPRIMTARIVE DHE NUMRIT TE BIZNESEVE NË PARKUN INDUSTRIAL NË KOMUNËN E MITROVICËS 26
PËRFUNDIME 26
BURIMET E SHFRYTËZUARA: 28

LISTA E SHKURTESAVE:

MZHR - Ministria e Zhvillimit Rajonal

MINT - Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë

MBPZHR - Ministria e Bujqësisë Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural

KIESA - Agjencia për Investime dhe Përkrahjen e Ndërmarrjeve në Kosovë

ZE - Zonat Ekonomike

RZH- Rajonet Zhvillimore

AZHR Veri - Agjencinë për Zhvillim Rajonal Veri

AZHR Qendër - Agjencinë për Zhvillim Rajonal Qendër

AZHR Jug - Agjencinë për Zhvillim Rajonal Jug

AZHR Lindje - Agjencinë për Zhvillim Rajonal Lindje

AZHR Perëndim - Agjencinë për Zhvillim Rajonal Jug

PZHRB - Programi për Zhvillim Rajonal të Balancuar

DPASER - Departamenti për Planifikim dhe Analiza Socio Ekonomike Rajonale

HYRJE

Ministria e Zhvillimit Rajonal, bazuar në shtojcen 15 të Rregullores (QRK) Nr. 02/2021 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive e ndryshuar dhe plotësuar me Rregullorën Nr. 04/2021 dhe Rregulloren Nr. 03/2022 e ka në mandat që në koordinim me Ministrinë e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë të përkrahë zhvillimin e Zonave Ekonomike me qëllim të zhvillimit socio-ekonomik rajonal të balancuar.

Përmes këtij dokumenti, MZHR synon të pasqyrojë gjendjen aktuale të funksionimit të zonave ekonomike, si dhe të identifikoj politika dhe programe për zhvillim në vitet në vijim, që ndërlidhen me përkrahje të bizneseve që funksionojnë në kuadër të zonave. Me qëllim të përmbushjes së mandatit të saj dhe realizimit të Planit të Punës për vitin 2022, në muajin Maj 2022, MZHR ka realizuar takime me drejtorët e zhvillimit ekonomik të komunave: Drenas, Mitrovicë, Shtime dhe Suharekë ku temë diskutimi ishin zonat ekonomike (Parku i Biznesit Drenas, Parku i Biznesit në Mitrovicë, Parku Teknologjik në Shtime, si dhe Zona Industriale në Shirokë të Suharekës).
Qëllimi i realizimit të këtyre takimeve nga MZHR, ishte të identifikojë nevojat dhe sfidat me të cilat ballafaqohen bizneset në kuadër të zonave ekonomike, projektet dhe idetë që kanë planifikuar komunat për funksionalizimin e Zonave Ekonomike si dhe gjithë informatat e nevojshme lidhur me menaxhimin e Zonave Ekonomike, qendrat promovuese të zonave, si dhe aspekte tjera të vizibilitetit (ueb faqet, rrjetet sociale, kampanja etj.).

Nga takimet dhe konsultimet e realizuara, mund të konsiderohet se komunat kanë një rol të rëndësishëm për të mbështetur zonat ekonomike, konkretisht bizneset në ofrimin e kushteve infrastrukturore, qasjen në shërbimet publike (ujë, kanalizim, mbeturina), lehtësirat në taksa, prona komunale, alokimin e kërkesave, promovimin e tyre, ofrimin e mbështetjes dhe bashkëpunimit etj.

BAZA LIGJORE PËR THEMELIMIN E ZONAVE EKONOMIKE DHE KONTRIBUTI I TYRE NË ZHVILLIMIN EKONOMIK

Trajtimi i funksionimit të zonave ekonomike nuk mund të kalohet pa shtjelluar gjenezën e themelimit të tyre. Themelimi i zonave ekonomike, zonave të lira ekonomike është i rregulluar me Ligjin Nr. 04/L-159 për zonat ekonomike i cili ligj krijon bazën për hartimin e planit kombëtar për zonat ekonomike, vendndodhjen e zonave ekonomike, mënyrën e shfrytëzimit të zonave ekonomike, promovimin e zonave ekonomike dhe formimin e Këshillit Kombëtar për zonat ekonomike.
Themelimi i Zonave Ekonomike realizohet me vendim të Qeverisë së Kosovës. Gjithashtu ZE-të mund të themelohen edhe me vendim nga vet Komunat brenda territorit dhe kompetencave të tyre të përcaktuara me ligj. Me marrjen e pëlqimit, MINT jep miratimin për themelimin e zonës ekonomike nëse propozimi për themelimin e zonës ekonomike është në pajtim me planin nacional për zonat ekonomike dhe nëse studimi i fizibilitetit arsyeton themelimin e zonës ekonomike. MINT, me akt nënligjor e përcakton procedurën e paraqitjes së kërkesës për marrjen e pëlqimit dhe procedimit të saj.
Qëllimi i krijimit të Zonave Ekonomike është nxitja dhe inkurajimi i investimeve në Kosovë për të iu ofruar investitorëve infrastrukturë të përshtatshme për zhvillimin e veprimtarive afariste, zhvillim të përgjithshëm ekonomik, posaçërisht sektorit privat, hapjen e vendeve të reja të punës,

përqendrimin dhe promovimin e bizneseve në një vend të caktuar, zgjerimi i bashkëpunimit mes bizneseve, krijimi i kushteve për qasje më të lehtë në transport, furnizim me energji, ujë dhe shërbime në mbështetje të bizneseve, rritjen e konkurrencës mes biznesit vendor dhe ndërkombëtar, qarkullimin e mallrave dhe kapitalit, si dhe zhvillimin rajonal dhe zgjerimin e lidhjeve ekonomike të tregut kosovar me atë ndërkombëtar.
Në zonat ekonomike mund të zhvillohet çdo veprimtari afariste e cila nuk e cenon rendin publik, mbrojtjen e shëndetit publik, mjedisin, florën, faunën dhe pasuritë kombëtare të Kosovës dhe që nuk bie ndesh me legjislacionin në fuqi. Shoqëritë e huaja tregtare mund të ushtrojnë veprimtarinë në zonat ekonomike në bazë të një kontrate me themeluesin si përfitues i parcelës, në qoftë se ato janë të regjistruara në Republikën e Kosovës për ushtrimin e veprimtarisë e cila do të kryhet në zonën ekonomike dhe do të plotësojnë kushtet e përcaktuara me këtë ligj. Kushtet dhe lehtësirat për biznese për të zhvilluar veprimtarinë e tyre janë të rregulluara me akte nënligjore dhe zhvillohen me synim të tërheqjes së investimeve të reja në kuadër të Zonave Ekonomike. Përmes Ligjit Nr. 04/L-159 për Zonat Ekonomike janë të definuara edhe kushtet për themelimin dhe funksionimin e Inkubatorëve të Biznesit siç e kemi të themeluar në Parkun e Biznesit në Drenas të cilët shërbejnë shumë duke krijuar lehtësira për bizneset e reja, me një staf menaxhues dhe mbështetës i cili ka për qëllim sigurimin e hapësirave fizike për punë, si dhe lehtëson dhe mundëson mbështetje në shërbimet teknike të biznesit. Inkubatorët e biznesit përkujdesen për ndërmarrjet fillestare për t'ju ndihmuar që të mbijetojnë në periudhën e ndjeshme fillestare kur ato janë në fazat e para të zhvillimit të tyre.
Zhvillimi i Zonave Ekonomike realizohet në kuadër të Planit Kombëtar të Zhvillimit të Zonave Ekonomike dhe çdo plan tjetër nga Qeveria dhe Komunat duhet të harmonizojë planet e tyre hapësinore me Planin Kombëtar të Zhvillimit të Zonave Ekonomike. Këshilli Kombëtar për Zona Ekonomike është organ këshillues rreth zhvillimit të politikave të Zonave Ekonomike i cili emërohet nga Qeveria e Republikës së Kosovës me propozim të Ministrit të Ministrisë së Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë si dhe përbëhet nga përfaqësues të: MINT-it, MFPT-së, MZHE-së, MBPZHR-së, MAPL-së , një përfaqësues i Asociacionit të Komunave të Kosovës dhe tre përfaqësues të asociacioneve të bizneseve. Mënyra e punës, fushëveprimi dhe organizimi i Këshillit Kombëtar është i rregulluar sipas Rregullores Nr.01/2013 e cila rregullore është e miratuar në bazë të ligjit nr. 04/L-159 për Zonat Ekonomike, Neni (20), Paragrafi (8).
Rol të rëndësishëm në mbështetjen e Zonave të veçanta Ekonomike ka agjencia shtetërore e Kosovës KIESA e cila përkrah dhe promovon Zonat Ekonomike duke: zhvilluar diskutime nëpër konferenca dhe takime, bashkëpunon dhe koordinohet me Komuna për vendosjen e investitorëve të huaj dhe vendor, pranon, shqyrton dhe vlerëson aplikacionet e ofruara nga zhvilluesit e ZE, ofron informata për infrastrukturën fizike në kuadër të ZE të legalizuara, shqyrton ankesat e bizneseve si dhe njofton investitorët potencial për legjislacionin primar dhe sekondar të Zonave Ekonomike.

ZONAT EKONOMIKE TË THEMELUARA

Në këtë raport trajtohen dhjetë (10) Zona Ekonomike të themeluara në tërë territorin e Kosovës, pesë(5) nga këto zona ekonomike janë funksionale me biznese që operojnë me veprimtaritë e tyre biznesore. Ndërsa, zonat tjera janë në proces e sipër të procedurave administrative të vendosjes së bizneseve, finalizimit të infrastrukturës fizike dhe operimit të tyre.
Disa prej tyre ende nuk janë funksionalizuar dhe kanë një numër shumë të vogël të bizneseve të vendosura apo janë në fazë të nënshkrimit të kontratave, ku bizneset ende janë të pa sistemuara. Në kuadër të zonave ekonomike bëhet përqendrimi i bizneseve në një vend të caktuar ,promovimi,

zgjerimi i bashkëpunimit ndërmjet bizneseve, bizneseve ju mundësohet qasje më e lehtë në transport, energji elektrike, ujë dhe shërbime tjera. Krijimi i zonave të lira ekonomike në Kosovë në vazhdimësi konsiderohet si një përparësi për tërheqjen e investimeve ndërkombëtare.

LISTA E PËRGJITHSHME E ZONAVE EKONOMIKE TË THEMELUARA

Nga burimet dhe informacionet e shfrytëzuara për hartimin e këtij raporti dhe të dhënave të ofruara nga Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë, konstatojmë së aktualisht i kemi dhjetë zona ekonomike në Kosovë.

Pesë (5) zona ekonomike janë funksionale gjë që nënkupton janë të kompletuara me gjithë infrastrukturën dhe në to ka biznese që ushtrojnë aktivitete biznesore. Vlen të theksohet që Parku Industrial në Lumadh Vushtrri ka të funksionalizuar komplet infrastrukturën fizike,janë nënshkruar kontratat me biznese dhe bizneset janë në fazë të bartjes së veprimtarisë së tyre në zonë. Ndërsa pesë (5) zonat tjera janë në proces të funksionalizimit sa i përket kompletimit të infrastrukturës dhe ofrimit të ambientit për të bërë biznes.

Zonat ekonomike të cilat janë të themeluara në kohën kur ky dokument po hartohet nga MZHR, janë:

Zonat e funksionalizuara	*1.Parku i Biznesit Drenas*	*2.Parku i Biznesit Mitrovicë*	*3.Parku Teknologjik në Shtime*	*4.Zona Industriale në Shirokë të Suharekë*	*5.Parku Industrial në Vushtrri*
Zonat jo të funksionalizuara	*1.* Parku Industrial në Lipjan	*2.Zona Agro-Industriale në Suharekë*	*3. Parku Industrial në Viti*	*4. Zona Ekonomike në Opterushë, Rahovec*	*5. Parku Industrial në Mitrovicë*

ZONAT EKONOMIKE TË FUNKSIONALIZUARA

Në kuadër të numrit të përgjithshëm të zonave ekonomike, pesë (5) zona janë të funksionalizuara me të gjitha parakushtet për ofrimin e hapësirës për të bërë biznes dhe në kuadër të cilave operojnë biznese me veprimtari të ndryshme biznesore.

Zonat ekonomike të funksionalizuara dhe në të cilat funksionojnë një numër i konsiderueshëm i bizneseve, janë:

Zonat e funksionalizuara	*1.Parku i Biznesit Drenas*	*2.Parku i Biznesit Mitrovicë*	*3.Parku Teknologjik në Shtime*	*4.Zona Industriale në Shirokë të Suharekë*	*5.Parku Industrial në Lumadh Vushtrri*

Marrë parasysh mandatin e MZHR-së dhe programet që i realizon çdo vit ,Programin për Zhvillim Rajonal të Balancuar përkrah bizneset si dhe përmes programit për Zhvillim Rajonal i cili ka për

qëllim të mbështesë komunat, MZHR përkrah projektet e Komunave në infrastrukturë duke përfshirë edhe projektet e komunave për mbështetje të zonave me pëlqim nga MINT. Këto zona janë trajtuar hollësisht nga Departamenti për Planifikim dhe Analiza Socio – Ekonomike Rajonale në MZHR.

PARKU I BIZNESIT NË DRENAS

PËRSHKRIMI - PARKU I BIZNESIT NË DRENAS

Parku i Biznesit në Drenas, është shpall zonë ekonomike me Vendim, nr.06/140 të Qeverisë së Republikës së Kosovës me datë 18.08.2010. Parku shtrihet në kilometrin e 16-të përgjatë magjistrales Prishtinë – Pejë, në fshatin Korroticë e Epërme. Parku ofron një vend me infrastrukturë fizike mjaft të mirë dhe shërbime kualitative. Ka një sipërfaqe prej 24 ha. të ndarë në 56 njësi të madhësive të ndryshme: 43 parcela me sipërfaqe deri në 3000 m², 7 parcela me sipërfaqe prej 3000 deri në 6000 m² dhe 6 parcela me sipërfaqe mbi 6000m². Kjo sipërfaqe e tokës është ndarë nga Komuna e Drenasit dhe infrastruktura është financuar nga buxheti i Republikës së Kosovës. Çdo ngastër ka qasje direkte në rrugët kryesore të Parkut si dhe ka kyçje individuale në rrjetin kryesor të parkut me kanalizim, ujë, telefoni, internet, etj. Momentalisht janë të vendosura 41 biznese me veprimtari të ndryshme biznesore, duke filluar nga: prodhimet farmaceutike, prodhimin e liftave, metalpunues, sektori i drurit, paneleve të ndryshëm e deri tek riciklimi i plastikës. Nuk ka hapësira të lira për vendosje të bizneseve të reja në këtë park. Specifike e këtij parku është themelimi dhe ndërtimi i Inkubatorit të Biznesit i cili fatkeqësisht nuk është funksional dhe kjo konsiderohet një e metë e madhe dhe sfidë në të ardhmen për tu

funksionalizuar sa më shpejtë në mënyrë që të shërbej me efikasitet në zhvillimin, funksionalizimin dhe stimulimin e bizneseve të reja.

RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË DRENASIT DHE ZONËS EKONOMIKE "PARKU I BIZNESIT"

Bazuar në legjislacionin në fuqi mund të konstatojmë se Komuna e Drenasit ka rol të rëndësishëm në mbështetjen e bizneseve të zonës ekonomike "Parku i Biznesit". Mbështetjen ndaj zonës dhe bizneseve, komuna e realizon përmes: ofrimit të kushteve infrastrukturore, qasjen në shërbimet publike (ujë, kanalizim, mbeturina), lehtësirat në taksa, prona komunale, alokimin e kërkesave, si dhe ofrimin e mbështetjes dhe bashkëpunimit. Të gjitha kërkesat, nevojat si dhe informacionet nga vet bizneset mirrën drejtpërdrejtë në Komunë përmes Drejtorisë për Zhvillim Ekonomik. Ndërkaq Komuna e Drenasit përfiton 70 për qind të hyrave nga qiraja nga Parku i Biznesit në Drenas, ndërsa 30 për qind i takojnë Ministrisë se Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë për kryerjen e shpenzimeve komunale, të cilat mjete fillimisht derdhen në konton e Ministrisë se Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë-së. Një rol të rëndësishëm ka edhe AZHR Qendër - Agjensioni për Zhvillim Rajonal, i cili në bashkëpunim me Komunën realizon gjitha sesionet informuese ndaj bizneseve, për sa i përket thirrjeve për grante të lansuara nga Ministritë dhe organizatat e huaja. Aplikimi i bizneseve për të qenë pjesë e Zonave Ekonomike realizohet përmes thirrjes publike që realizon Komuna ku bizneset duhet të përmbushin gjitha kriteret e kërkuara dhe udhëzimet e konkurrimit të hapur. Komuna Drenas nuk e ka të themeluar në kuadër të saj Qendrën e biznesit siç e kanë disa Komuna tjera prandaj bizneset qasen drejtpërdrejtë. Caktimi i çmimit për kompensimin e tokës ndërtimore është i rregulluar me Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale, Nenin 17 dhe 40 si dhe nenin 37,4 dhe 37,5 ne neni 94 të Statutit të Komunës. Ky çmim është 1€ për m2 në baza vjetore dhe Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të mjedisit është zbatuese e këtij Vendimi në kuadër të Komunës. Tarifat, gjobat ngarkesat për shërbimet dhe veprimtaritë komunale janë të rregulluara me Rregullore dhe Dispozita të përgjithshme ku jo çdo biznes tatohet sipas veprimtarisë si dhe vet vlera monetare ndryshon varësisht veprimtarisë biznesore. Me rritjen e numrit të kërkesave të bizneseve për të kaluar në Zona Ekonomike është shfaq nevoja e themelimit të një Zone të dytë përball Zonës së parë, për këtë BERZH ka ndarë 17 milion Euro ku është përfunduar faza e fizibilitetit dhe për hapat në vazhdimësi është kompetencë e MINT-it.

REALIZIMI I TAKIMIT MZHR – KOMUNA DRENASIT

Me datë 25.05.2022 Departmenti për Planifikim dhe Analiza Socio-Ekonomike në kuadër të MZHR-së realizoj një takim të përbashkët me Komunen e Drenasit lidhur me Zonën Ekonomike "Parku I Biznesit në Drenas".Takimi u realizua nga MZHR përkatësisht zyrtarët e DPASER-it, dhe Drejtoria për zhvillim ekonomik në Drenas. Qëllimi i këtij takimi ishte diskutimi dhe identifikimi i nevojave, sfidave të zones ekonomike në Drenas, iniciativat e reja, jetësimin e projektetve, ideve për funksionalizimin edhe të mëtejmë të ZE si dhe aspekte tjera shumë të rëndësishme që kanë të bëjnë me vizibilitetin, qendrën e bizneseve, promovimin dhe manxhimin e zonës etj.

Bazuar në të dhënat zyrtare të marra nga Komuna Drenasit 41 biznese operojnë brenda zonës ekonomike dhe veprimtaria më e dalluar në këtë zonë është prodhimi me 37 profile të ndryshme biznesore, duke vijuar me shërbimet dhe tregtinë ku në total veprimtaritë e tilla realizohen nga 4 biznese. Numrin më të madh të bizneseve në veprimtarinë e prodhimit e ka sektori i prodhimit: të dyerve, dritareve me dymbëdhjetë biznese, duke vijuar me sektorin e dytë me radhë të prodhimit të letrës dhe plastikës me gjashtë biznese dhe sektori i tretë me radhë është sektori prodhimit të metaleve, hekurit, çelikut, llaçeve etj me katër biznese.

Më detajisht sektorët më të zhvilluar mund ti gjeni të shtjelluara në tabelën e mëposhtme ndërsa sa i përket numrit të punësuarve në bazë të të dhënave të konfirmuara nga Komuna Drenasit në vitin 2019, nga 41 biznese që operojnë në Parkun e Biznesit janë të punësuar gjithsejtë 388, ku nga ky numër i përgjithshëm 281 janë të gjinisë mashkullore dhe 107 janë të gjinisë gjinisë femërore.

Paraqitja tabelare e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun e Biznesit Drenas

ZONA EKONOMIKE	PRODHIM	TREGTI	SHËRBIME	TOTALI
PARKU BIZNESIT DRENAS	**37**	**2**	**2**	**41**

Paraqitja grafike e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun e biznesit në Drenas

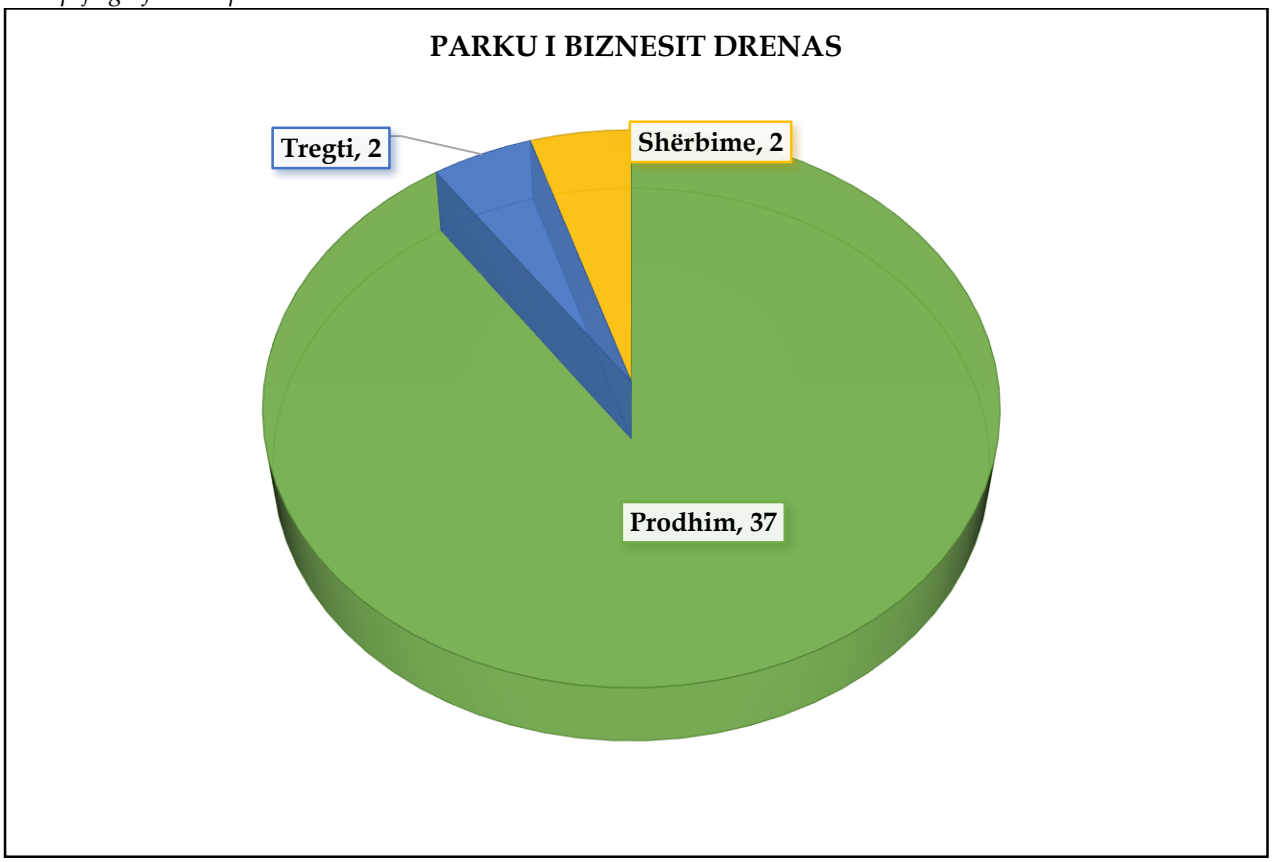

Përfundime:

- Parku i Biznesit në Drenas nuk ka të funksionalizuar Inkubatorin e Biznesit të cilin e ka paraparë në këtët Zonë si dhe i paraparë sipas ligjit mbi Zonat Ekonomike ku Ministria me akt nënligjor e përcakton mënyrën e themelimit dhe funksionimit të inkubatorëve të biznesit.
- Nuk ka të funksionalizuar një qendër promovuese ku investitorët potencial, bizneset e interesuara për investime do të mund të gjejnë të gjitha të dhënat e nevojshme si ato statistikore, të trendeve të ndryshme, të veprimtarive që do tju shërbenin dhe të orjentonin investimet e tyre të arshëshme.
- Mungon promovimi i bizneseve dhe vet zones për investitorët e ndryshëm qofshin vendor ashtu edhe ndërkombëtar si në kuadër të Komunës poashtu edhe në kuadër të MINT.
- Komuna Drenasit nuk ka zhvilluar sëfundmi ndonjë projekt ide apo iniciativë për funskionalizimin, promovimin e parkut të Biznesit në Komunen e Drenasit.

- menaxhimin e përgjithshëm të Parkut.

PARKU I BIZNESIT NË MITROVICË

PËRSHKRIMI - PARKU I BIZNESIT NË MITROVICË

Themelimi i Parkut të Biznesit në Mitrovicë është iniciuar me kërkesë të shoqatës së biznesit në vitin 2001 për të nxit komunën që të sigurojë një hapësirë për të mbështetur bizneset prodhuese si dhe për të realizuar veprimtarinë e tyre. Në bazë të nevojës së paraqitur Kuvendi mori Vendimin nr. 215/01 të dt. 21.05.2002 për ndarjen e një lokacioni prej 3.5 hektarësh për themelimin e këtij Parku. Kuvendi i Komunës Mitrovicë në mbledhjen e mbajtur me datë: 13.01.2006 themeloj Parkun e Biznesit në Mitrovicë. Në Shkurt të vitit 2012, Komuna e Mitrovicës ka kryer studimin e fizibilitetit të parkut të biznesit dhe me datë 18.05.2012 Komuna e Mitrovicës ka aplikuar për krijimin e parkut të biznesit. Me datë 08.10.2012, MTI me vendim të ministrit krijon parkun e biznesit, ndërsa me datë 17.10.2012 me vendimin e kryeministrit të Kosovës nr.06/95, Parku i biznesit ne Mitrovicë shpallet zonë ekonomike.Vlera e përgjithshme e planifikuar e investimit në parkun e biznesit në Mitrovicë është 5,921,517.00€.MINT ka financuar parkun e biznesit në infrastrukturë me vlerën prej 150,000€, pastaj punët i vazhdoi AER-i me vlerën e investimeve prej 380,000.00€ dhe me përkrahjen e zyrës së Unionit Evropian në Prishtinë u mundësua që projekti i Parkut të Biznesit në Mitrovicë të bashkë financohet me Komunën e Mitrovicës me një grant në vlerë prej afro 336,167.70€.

Për aktivizimin e Parkut të Biznesit janë investuar: 866,167,70€. Në Parkun e Biznesit u ndanë sipas projektit 22 troje me një hapësirë prej 9.5 ari për secilin biznes. Gjithsejtë janë të vendosura 22 biznese dhe nuk ka hapësira të lira për vendosje të bizneseve të reja në këtë Park. Për vendosjen e bizneseve në këtë park, kuvendi ka përzgjedhur përfituesit, bizneset më të arsyeshme për të ndërtuar objektet e tyre për aktivitetin e tyre biznesor të cilët gjithashtu kanë plotësuar gjitha kriteret e përcaktuara në thirrjet publike të Komunës Mitrovicë. Profilet e bizneseve që ushtrojnë veprimtarinë e tyre janë të ndryshme si: përpunues të drurit, të metaleve, prodhues të dyerve dhe dritareve, të xhamave, mermerit, të letrës, prodhues ushqimor, të tekstilit dhe grumbullues e përpunues të mbeturinave.

RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË MITROVICËS DHE PARKUT TË BIZNESIT NË MITROVICË

Komuna e Mitrovicës në vitin 2022 ka themeluar Drejtorinë për Ekonomi, Zhvillim dhe Turizëm që për qëllim ka funksionalizimin dhe përkrahjen e bizneseve dhe zonave ekonomike në Komunën e Mitrovicës.Përgjegjës për menaxhimin dhe funksionimin e parkut të bizneseve në Mitrovicë është Komuna e Mitrovicës përkatësisht Drejtoria për Ekonomi, Zhvillim dhe Turizëm.

Bizneset kanë qasje direkt në rrugët kryesore të parkut si dhe kanë kyçjen individuale në rrjetin kryesor të parkut me kanalizim, ujë, telefoni, internet, etj. Komuna e Mitrovicës ka rolin kryesor në fasilitimin dhe mbështetjen e bizneseve rreth informimit për thirrjet e ndryshme për grante, mbështetje teknike në realizimin e projekt propozimeve, realizimin e trajnimeve për aftësim të kapaciteteve humane për të aplikuar për grante, etj.

Një çështje që vlen të ceket dhe e cila ka dal nga takimi i mbajtur me Drejtorinë për Zhvillim Ekonomik të Komunës së Mitrovicës Jugore, është çështja se në këtë park bizneset prej vitit 2016 funksionojnë në baza vetanake, pa një kontratë të nënshkruar nga Komuna. Një gjendje e tillë ka ardh në bazë të asaj se kontrata 10 vjeçare e nënshkruar me komunë ka përfunduar dhe nuk është vazhduar asnjëherë pas vitit 2016 për arsye të cilat mund të jenë politike apo neglizhence. Një situatë e tillë ka çuar deri në një problematikë ku bizneset kanë dhënë pronat me qira nga vet pronarët tek akterët tjerë.Bizneset nuk paguajnë tarifë të qirasë, bizneset janë vendosur sipas kritereve të vleres së investimit, afateve kohore dhe numrit të punëtorëve. Përveç kësaj janë potencuar edhe dobësitë/mungesat në komunikim ndërmjet bizneseve të kësaj zone me komunën. Pra në përgjithësi mund të konkludohet se ka pasur ngecje të zhvillimit të raportit të mirë ndërmjet Komunës dhe zonës ekonomike.

REALIZIMI I TAKIMIT MZHR – KOMUNA MITROVICËS

Me datë 26.05.2022 MZHR realizoj takimin me Komunën e Mitrovicës lidhur me funksionalizimin, cështjet e promovimit, sfidave të zonave ekonomike:

- ✓ PARKU I BIZNESIT NË MITROVICË
- ✓ PARKU INDUSTRIAL NË MITROVICË (FRASHËR)

Takimi u realizua nga MZHR përkatësisht zyrtarët e DPASER-it dhe Drejtoria për zhvillim ekonomikë në Mitrovicë nga te cilët kuptuam se te Parku i Biznesit gjendja është e njëjtë si në të kaluarën ndersa sa i përket Parkut Industrial, ky park është i ndarë në përputhje me planin e pëgjithshëm dhe i pajisur pjesërisht me infrastrukturën e nevojshme. Gjithësejt operojnë 22 biznese, ku 18 biznese i takojnë veprimtarisë së(prodhimit), 1 (tregtisë) dhe 3 biznese (sherbimeve). Sa i përket numrit të të punësuarve në bazë të të dhënave të konfirmuara nga, nga 22 biznese që operojnë në këtë park janë të punësuar gjithsejt 299 punëtorë ku nga ky numër 113 janë meshkuj dhe 186 janë femra.

Paraqitja tablare e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun e Biznesit në Mitrovicë

ZONAT EKONOMIKE	PRODHIM	TREGTI	SHËRBIME	TOTALI
PARKU I BIZNESIT NË MITROVICË	18	1	3	**22**

Paraqitja grafike e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun e Biznesit në Mitrovicë

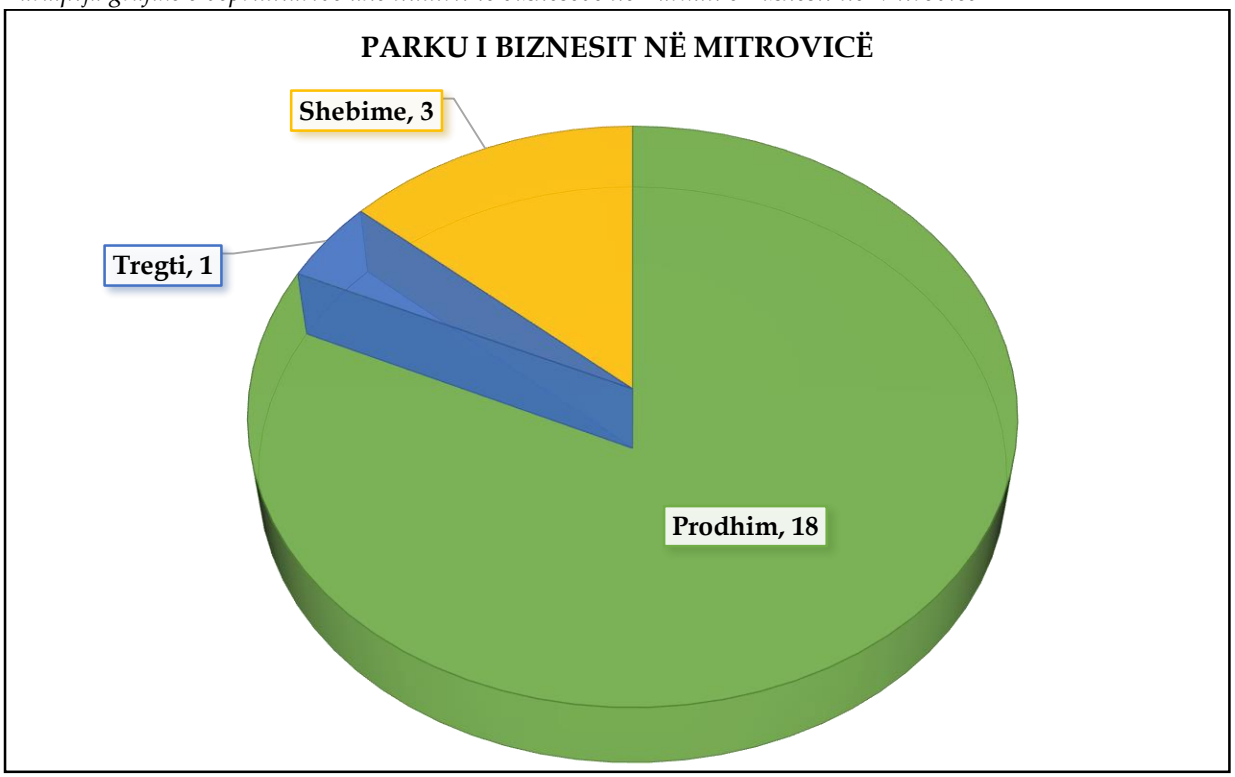

Përfundime:

- Nuk ka të funksionalizuar një qendër promovuese apo qendër të bizneseve ku investitorët potencial, bizneset e interesuara për investime do të mund të gjenin të gjitha të dhënat e nevojshme si ato statistikore, të trendeve të ndryshme, të veprimtarive që do tju shërbenin dhe të orjentonin investimet e tyre të arshëshme.
- Mungon promovimi i bizneseve dhe vet zonës për investitorët e ndryshëm qofshin vendor ashtu edhe ndërkombëtar si në kuadërër të Komunës poashtu edhe në MINT.
- Komuna e Mitrovicës në v.2022 ka themeluar drejtorinë e re e cila eksluzivisht mirret me zonat ekonomike dhe zhvillimin ekonomik lokal dhe është kompetente për menaxhimin e Parkut të Biznesit.

PARKU INDUSTRIAL NË LUMADH VUSHTRRI

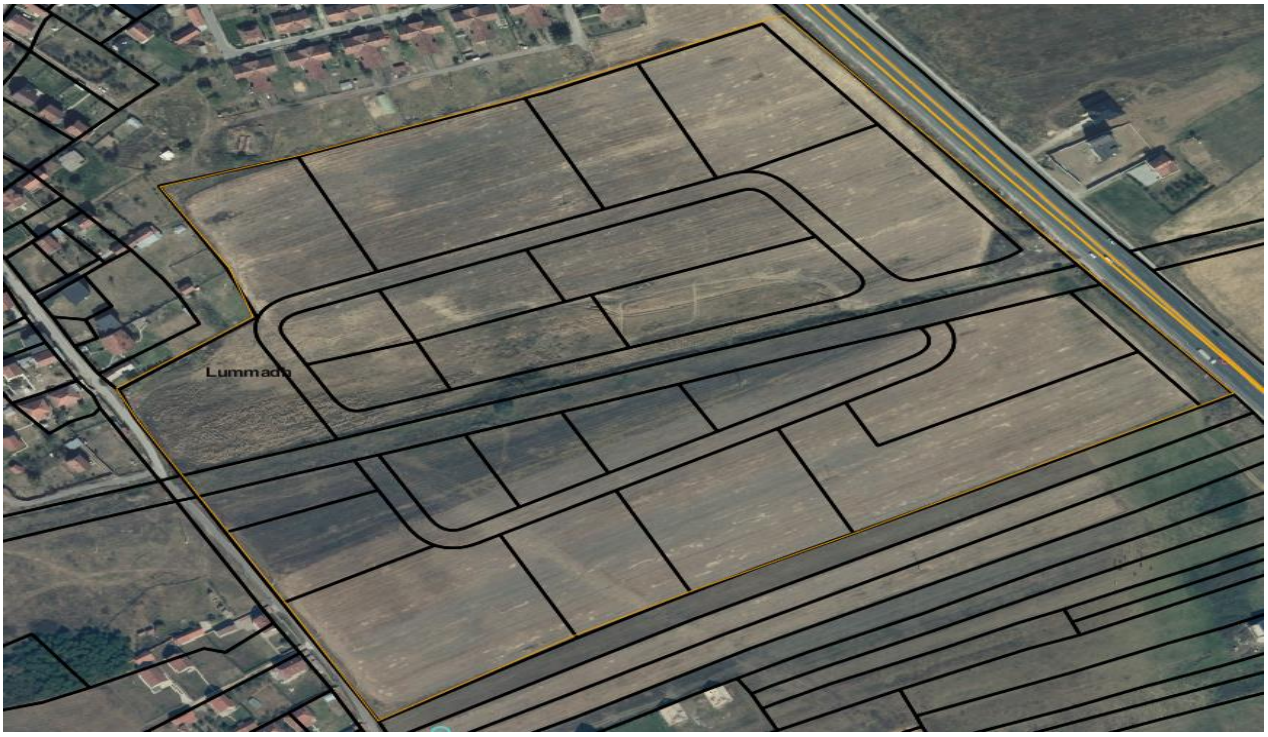

Parku Industrial në Vushtrri është themeluar në vitin 2018. Ka një sipërfaqe të përgjithshme prej 14.86 (ha). Ky park ka një pozitë të favorshme gjeografike meqenëse gjendet afër magjistrales Prishtinë – Mitrovicë dhe kjo ju mundëson bizneseve një qasje më të favorshme në gjithë territorin e vendit si dhe lidhje më të shpejta rrugore me vendet e rajonit. Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë përmes Agjencisë për Investime dhe Përkrahjen e Ndërmarrjeve në Kosovë (KIESA) ka finalizuar infrastrukturën fizike: kanalizimin, ujësjellësin dhe rrugët brenda vetë zonës. Dhënia në shfrytëzim e hapësirave me infrastrukturë të gatshme fizike për bizneset është gatshme dhe 25 është nr i bizneseve të përzgjedhura.

PARKU TEKNOLOGJIK NË SHTIME

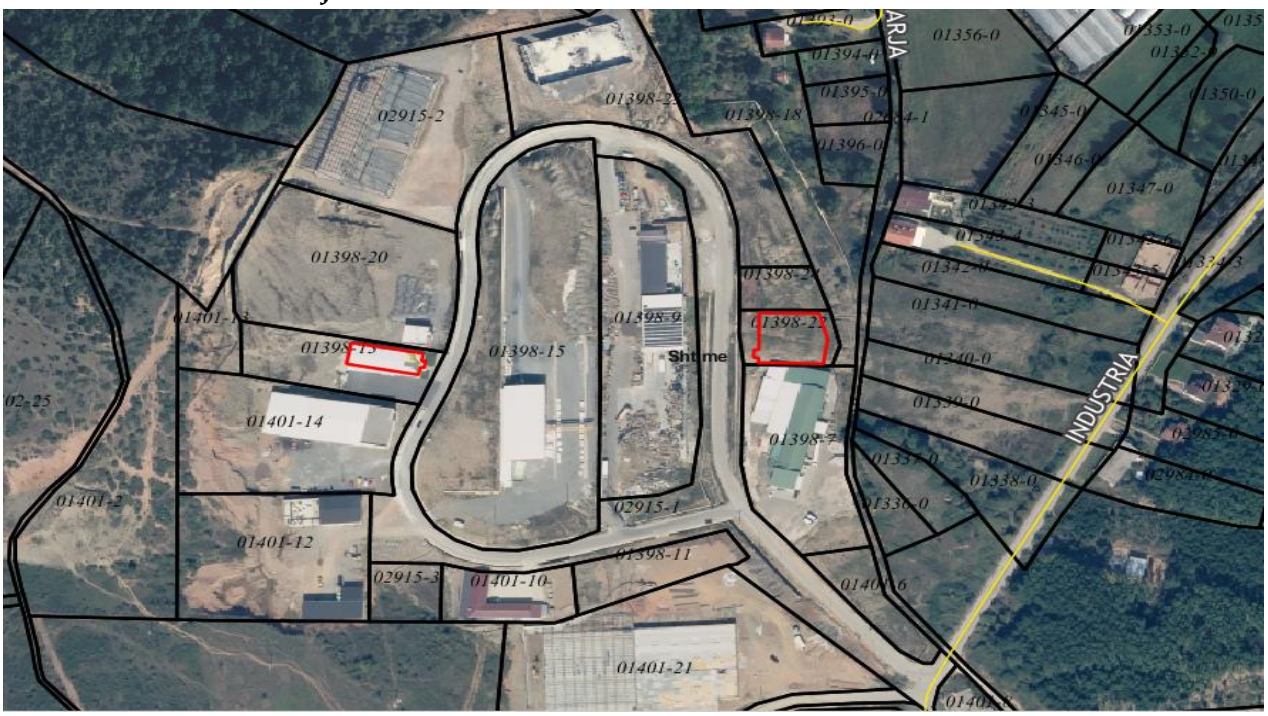

PËRSHKRIMI - PARKU TEKNOLOGJIK NË SHTIME

Parku Teknologjik në Shtime funksionon në kuadër të Komunës së Shtimes në një sipërfaqe prej 10.70 ha. Kjo është një pronë komunale që i takon Komunës së Shtimes dhe ka marrë pëlqimin për themelimin e saj nga MINT me datën: 03.12.2013. Ky park gjendet në kilometrin e dytë në rrugën magjistrale Shtime-Ferizaj (M-25.3). Parku Teknologjik gjendet afër qytetit, pranë magjistrales si dhe në udhëkryqin në mes të Shkupit - Prishtinës dhe Tiranës me një infrastrukturë fizike të rregulluar (rrugë, ujësjellës, kanalizim fekal, kanalizim atmosferik, trotuare dhe ndriçim). Janë të vendosura njëmbëdhjetë (11) biznese të cilat ushtrojnë veprimtarinë e tyre biznesore. Bazuar në të dhënat e marra nga Komuna e Shtimes përkatësisht Drejtoria për Zhvillim Ekonomik bizneset paguajnë 10 euro qira vjetore për ari.Vendosja e bizneseve në këtë park bëhet me thirrje publike, dhe thirrja publike realizohet sipas udhëzuesit administrativ për Zona Ekonomike. Parku Teknologjik në Shtime nuk ka më hapësira të lira për të pranuar biznese të reja meqenëse hapësira e paraparë nga Komuna është plotësuar tërësisht me biznese.

Bazuar në të dhënat zyrtare të pranuara nga Drejtoria për Zhvillim Ekonomik e Komunës Shtime veçohen më shumë veprimtaritë e prodhimit të metalit, telit, betonit, prodhimet e drurit me një numër të përgjithshëm prej shtatë bizneseve. Gjithashtu veprimtaria e tregtisë është e përfaqësuar me një numër prej katër biznese që operojnë me sektorët e tyre.

RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË SHTIMES DHE PARKUT TEKNOLOGJIK NË SHTIME

Komuna e Shtimes përkatësisht Drejtoria për Zhvillim Ekonomik është e vetmja pikë referuese për bizneset, nevojat, kërkesat dhe alokimin e ankesave të tyre. Komuna nuk ka të themeluar në kuadër të saj një qendër të bizneseve si pikë referimi për gjitha bizneset e cila do të funksiononte edhe në bashkëpunim me Komunën dhe do të plasonte çdo veprimtari, informacion përmes saj. Poashtu një rol të rëndësishëm për sa i përket organizimit të sesioneve informuese, trajnimeve specifike, aftësimit për të aplikuar ne grante vendore apo organizata të huaja ka Agjencia për Zhvillim Rajonal Qendër, e cila funksionon ngushtë me komunën dhe bizneset për tju ofruar mbështetjen e nevojshme teknike dhe administrative. Parku Teknologjik në Shtime ka një pozicion gjeografik shumë të favorshëm i cili ndikon në zhvillim të gjithmbarshëm ekonomik. Ky Park gjendet 22 km larg autostradës Arbër Xhaferi dhe 10 km larg autostradës Ibrahim Rogova që ju mundëson bizneseve qasje mjaft të shpejtë edhe me vendet e rajoneve tjera. Gjatë keti viti Komuna ka shpallur tenderë për ndertimin e laures në hyrje të Parkut Teknologjik, sepse ka qenë kërkesë e bizneseve, rregullimi i rruges me asfalt brenda Parkut Teknologjik si dhe ndertimi i disa mureve mbrojtëse në PT.Njoftimet e përgjithëshme rreth Parkut Teknologjik i plason ne web të komunes.

REALIZIMI I TAKIMIT NGA MZHR ME KOMUNËN E SHTIMES LIDHUR ME PARKUN TEKNOLOGJIK NË SHTIME

Në Parkun Teknologjik në Shtime veçohet prodhimi si veprimtaria më e zhvilluar me profilet e prodhimit: të shtyllave të betonit, shtyllave elektrike, përpunimi i xhamave dhe prodhimi nga druri dhe metali. Nuk ka asnjë biznes funksional që në profilin e tij të operimit ka shërbimet. Me veprimtarinë e tregtisë veçohen bizneset e sektorit të konservimit të perimeve, grumbullimin dhe trajtimin e frutave dhe perimeve si dhe zdrukthëtaria. Infrastruktura e hasur në Parkun Teknologjik në Shtime është e mirë dhe e organizuar, si dhe bizneset janë mjaft të kënaqura në aspektin infrastrukturor dhe pozicionimit strategjik të lokacionit të Parkut. Gjatë vitit 2022 me kërkesë te bizneseve komuna ka shpallur tenderë për ndërtimin e laurës në hyrje të Parkut Teknologjik, rregullimin e rrugës me asfalt brenda Parkut Teknologjik si dhe ndërtimi i disa mureve mbrojtëse në Parkun Teknologjik. Gjithësej operojnë 11 biznese, 4 operojnë me verimtarinë

e tregtisë dhe 7 në prodhim. Në Parkun teknologjik në Shtime janë të punësuar gjithsejtë 134 persona, ku nga ky numër 93 persona i takojnë gjinisë mashkullore dhe 41 persona i takojnë gjinisë femërore.

Paraqitja tabelare e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun Teknologjik në Shtime

ZONAT EKONOMIKE	PRODHIM	TREGTI	SHËRBIME	TOTALI
PARKU TEKNOLOGJIK NË SHTIME	7	4	0	11

Paraqitja grafike e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun e Biznesit në Mitrovicë

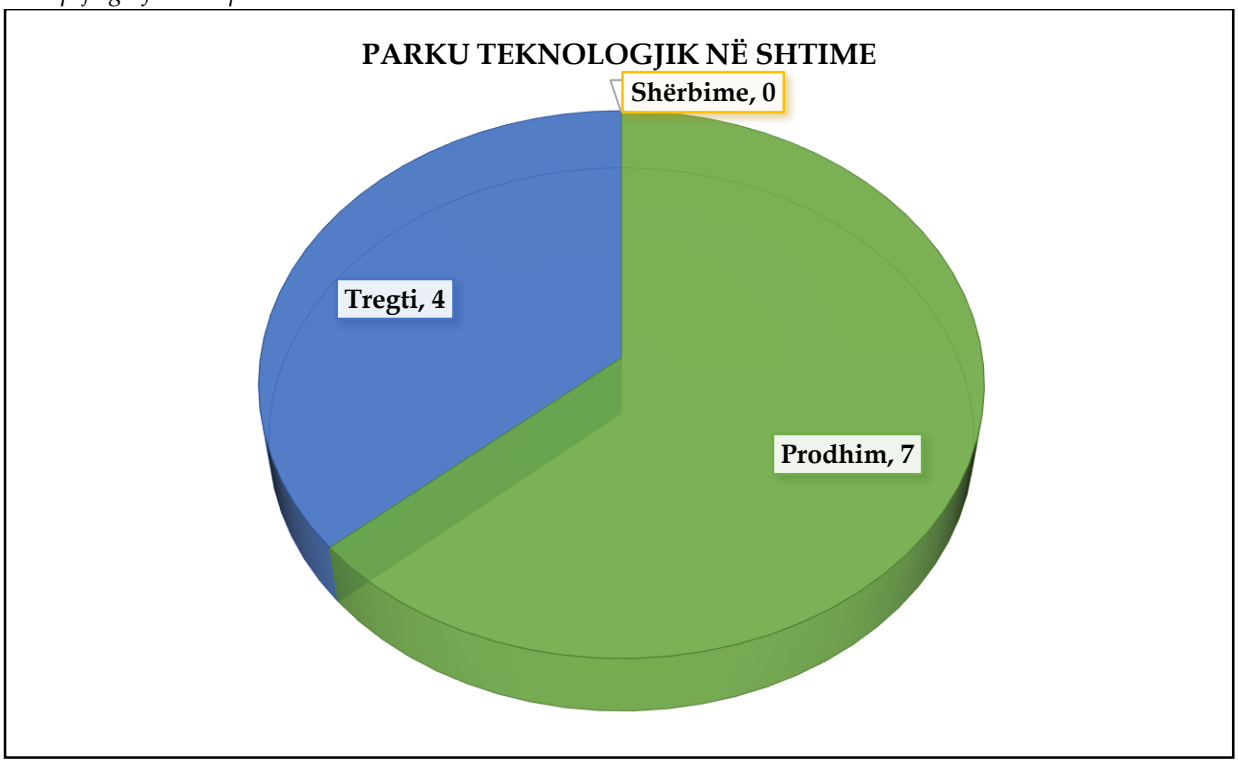

Përfundime:

- Nuk ka të funksionalizuar një qendër promovuese apo qendër të bizneseve ku investitorët potencial, bizneset e interesuara për investime do të mund të gjenin të gjitha të dhënat e nevojshme si ato statistikore, të trendeve të ndryshme, të veprimtarive që do tju shërbenin dhe të orjentonin investimet e tyre të arshëshme.
- Mungon promovimi i bizneseve dhe vet zonës për investitorët e ndryshëm qofshin vendor ashtu edhe ndërkombëtar si në kuadër të Komunës poashtu edhe në MINT.
- Komuna e Shtimes sëfundmi ka filluar disa iniciativa të zhvillimit të infrastrukturës plotësuese me kërkesë të bizneseve.
- Komuna nuk ka të themeluar në kuadër të sajë një Qendër të bizneseve si pikë referimi për gjitha bizneset e cila do të funksiononte edhe në bashkëpunim me Komunën dhe do të plasonte çdo veprimtari, informacion përmes saj.

ZONA INDUSTRIALE NË SHIROKË-SUHAREKË

PËRSHKRIMI - ZONA INDUSTRIALE NË SHIROKË-SUHAREKË

Zona Industriale në Suharekë, gjendet në fshatin Shirokë të Komunës së Suharekës, në lindje është e kufizuar me rrugën ekzistuese Suharekë – Prizren, në jug me rrugën ekzistuese të zonës së vjetër industriale, në perëndim me vreshtat ekzistuese dhe në veri me brezin e gjelbërimit.

Themelimi i Zonës Industriale në Shirokë të Suharekës është bazuar në Vendimin 01 Ref nr 116, të datës 03.03 2017 e marrë nga Kuvendi i Komunës në vitin 2006. Plani i hollësishëm rregullues për Zonën Industriale është marrë në vitin 2008. Vlerësimi i bizneseve në përmbushjen e kritereve është realizuar përmes komisionit prej shtatë anëtarësh me vendim të Kuvendit të Komunës ndërsa licencimi i zonës industriale është bërë në vitin 2016-2017. Veprimtaritë e vendosura në këtë zonë industriale janë: përpunimi i produkteve ushqimore, përpunimi i prodhimeve nga tekstili dhe lëkura, përpunimi i elementeve nga materiali i aluminit, plastikës dhe drurit, përpunimi nga qelqi, guri, mermerin dhe hekuri elemente nga betoni, përpunimi i elementeve/teknikes nga elektrikë dhe elektroteknika, etj.

RAPORTI NDËRMJET KOMUNËS SË SUHAREKËS DHE ZONËS INDUSTRIALE NË SHIROKË TË SUHAREKËS

Për dallim nga komunat tjera, Komuna e Suharekës e ka të themeluar Qendrën e Bizneseve e cila fillimisht ka filluar si iniciativë e vet bizneseve ku ka kaluar në statutin e Qendrës dhe ka rolin kryesor si pikë e parë referuese për gjitha bizneset. Qendra e bizneseve funksionon në kuadër të Komunës së Suharekës. Bizneset anëtarësohen dhe paguajnë një shumë simbolike për anëtarësimin e tyre në këtë Qendër varësisht madhësisë së bizneseve. Bizneset e mëdha paguajnë vlerën 180€ në vit, bizneset e mesme 120€ në vit ndërsa bizneset e vogla 60€ në vit. Qendra e biznesit funksionon ngushtë me Komunën e Suharekës dhe luan një rol shumë efikas në alokimin e aplikimeve të bizneseve në procedurën zyrtare të hapur përmes Thirrjes që publikon Komuna zyrtarisht. Bizneset mund të marrin gjithë informacionin e nevojshëm sa i përket kompetencave komunale, alokimit të kërkesave dhe ankesave të bizneseve, thirrjeve për aplikim për grante etj. Gjithashtu kjo qendër funksion ngushtë edhe me Agjencinë për Zhvillim Rajonal Jug ku bizneset ftohen të marrin pjesë në sesione të ndryshme relevante, trajnime për ngritjen e kapaciteteve në të aplikuarit për grante të ndryshme qeveritare, organizatat e huaja dhe vendore si dhe ngritje

profesionale të stafit. MINT ka të themeluar Bordin me secilën Komunë dhe Komunat përfaqësohen nga Kryetaret e Komunave. Bazuar në të dhënat e marra nga Komuna e Suharekës bizneset paguajnë 0.50 euro qira vjetore për ari ose 500 euro për hektar apo 0,5 Euro për m2 në baza vjetore.

REALIZIMI I TAKIMIT MZHR – KOMUNA SUHAREKËS LIDHUR ME ZONËN NDUSTRIALE NË SHIROKË-SUHAREKË

Me datë 25.05.2022 MZHR realizoj takimin e radhes me Drejotrinë për Zhvillim Ekonomik në Komunen e Suharekes për të diskutuar rreth nevojave të funksionalizimit dhe promovimit të Zonës Industriale në Shirokë-Suharekë.Në këtë zonë Ekonomike gjithsejt operojnë pesëdhjetë e katër (54)biznese me veprimtaritë dhe profilet e tyre të ndryshme biznesore. Nga të dhënat zyrtare të pranuara nga Komuna Suharekës shohim se veprimtaria e prodhimit është një ndër veprimtaritë që ka numrin më të madh të bizneseve me një numër prej tridhjetë (30) bizneseve, ndersa sektori i shërbimeve dhe tregtisë me njëzetë e kater (24) biznese. Gjatë diksutimeve me zyrtarët nga Komuna e Suharekës konstatuam që kjo zonë ekonomike gjithashtu nuk ka një qendër promovuese të Zones dhe veprimtarive,sfida në aspektet e mirëmbajtjes së zones, sigurmisë përmes kontrollit të kamerave ,mungesë e stafit profesionas në profesionet e inxhinierëve dhe teknikëve të makinerisë,nuk ka një zyre menaxhuese/koordinuese brenda zones, cështjet e sinjalizimit etj.

Paraqitja tabelare e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Zonën Ekonomike në Shirokë të Suharekës

ZONAT EKONOMIKE	PRODHIM	SHERBIME	TREGTI	TOTALI
ZONA EKONOMIKE NË SHIROKË TË SUHAREKËS	**39**	**13**	**3**	**55**

Paraqitja grafike e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Zonën Ekonomike në Shirokë të Suharekës

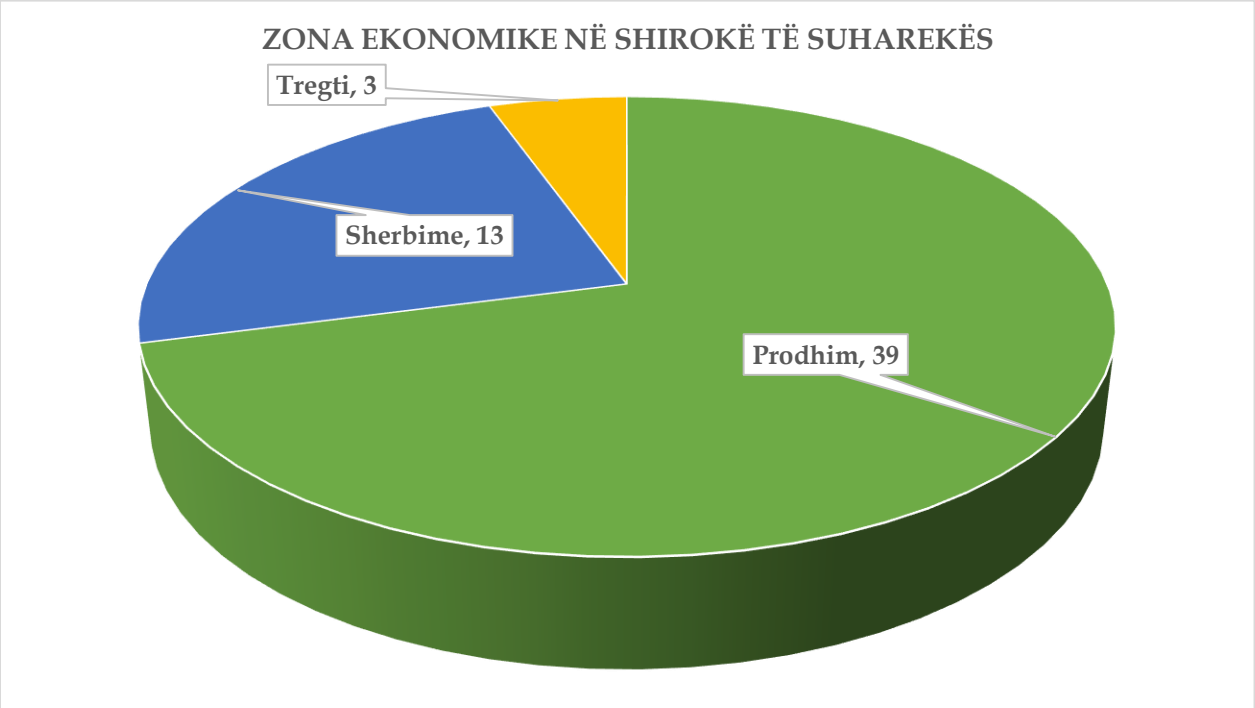

Përfundime:

- Nuk ka të funksionalizuar një qendër promovuese apo qendër të bizneseve ku investitorët potencial, bizneset e interesuara për investime do të mund të gjenin të gjitha të dhënat e nevojshme si ato statistikore, të trendeve të ndryshme, të veprimtarive që do tju shërbenin dhe të orjentonin investimet e tyre të arshëshme.
- Mungon promovimi i bizneseve dhe vet zonës për investitorët e ndryshëm qofshin vendor ashtu edhe ndërkombëtar si në kunadër të Komunës poashtu edhe në MINT.
- Promovimi përmes një ueb faqe profesionale që ndërlidhet vetëm me zonen ekonomike në Shqirokë të Suahrekes duke përfshirë edhe promovimin përmes rrjeteve sociale ku në korreale donatorë dhe biznese të ndryshem do të mund të gjeneronin gjitha të dhënat dhe informacionet e nevojshme për të investuar.
- Nga zyrtarët komunal është konfirmuar nevoja e themelimit të një Inkubatori të biznesit për mbështetjen e bizneve fillestare.

NDËRLIDHJA E VEPRIMTARIVE BIZNESORE TË ZONAVE EKONOMIKE ME PROGRAMET E MZHR-së

MZHR, impelementon në baza vjetore dy(2) progarme të rregullta: Programin për Zhvillim Rajonal (PZHR) dhe Programin për Zhvillim Rajonal të Balancuar (PZHRB). Përmes programit që e implementon çdo vitë "Programin për Zhvillim Rajonal të Balancuar" financon dhe mbështetë sektorin privat përmes dhënies së granteve për start up dhe bizneset ekzistuese. Ky program, ka për qëllim avancimin e zhvillimit rajonal të balancuar në pesë rajonet zhvillimore në Kosovë.

Përmes zhvillimit të ndërrmarrësisë, PZHRB mbështet dhe përkrah bizneset e reja dhe ato me potencial në rritje, përkrah bizneset prodhuese që kontribuojnë në zëvendësimin e importit, gjenerimin e vendeve të reja të punës si dhe ndërmarrjet që operojnë në prodhimin dhe përpunimin e produkteve si dhe në shërbimet komerciale, investimet në asete të prekshme që kanë të bëjnë me blerjen e pajisjeve apo makinerisë, linja të prodhimit, softuerë, trajnime të specializuara në lidhje me investimet e lartpërmendura si p.sh: për përdorim të pajisjeve apo teknologjisë së re.

Në bazë të analizimit të dhënave të marra nga takimet dhe të dhënat tjera shtesë të pranuara nga Komunat ku operojnë bizneset ne zonat ekonomike, del se numri më i madh i veprimtarive i takojnë sektorit të prodhimit. Nga ky numër biznesesh që operojnë në ZE mund të thuhet se është konstatuar një % e lartë e deklarimit të tyre për nevoja për të shtuar kapacitetet prodhuese, apo për të zgjeruar prodhimin, në nën sektorët tjerë si dhe të njëjtit kanë potencuar pastaj se kjo ka ndikim në rritjen e madhe të gjasave pastaj për të rritur eksportin.

Ndërsa përmes Programit për Zhvillim Rajonal, MZHR mbështet cdo vitë komunat me projekte infrastrukturore që i kontribuojnë një zhvillimi të qëndrueshëm socio-ekonomik të rajoneve. Gjithashtu vlen të theksohet që MZHR ofron mbështetje edhe të Zonave Ekonomike përmes Programit për Zhvillim Rajonal për të gjitha projektet që vijnë nga Komunat me pëlqim të MINT sa i përket mbështetjes së infrastrukturës së përgjithëshme brenda dhe jasht Zones.

Përfundimisht, zonat ekonomike përmes bizneseve të tyre dhe projekteve zhvillimore nga vetë komunat mund të konkurrojnë për sigurimin e përkrahjes nga MZHR, në kuadër të ndonjë skeme apo programi të cilin do ta zhvillojë në të ardhmen për përkrahjen e tyre.

Në kuadër të bashkëpunimit me MINT, MZHR mbetet e përkushtuar për të mbështet zonat ekonomike në promovimin e tyre të mirëfillt duke stimuluar projekt të përbashkëta me MINT për zhvillimin e qendrave promovuese, promovimin e tyre përmes ueb faqeve specifike, menaxhimin dhe funksionalizimin e qendrave etj.

Ne vazhdim janë paraqitur te dhenat për zonat ekonomike te funksionalizuara në mënyrë më detaje në tabelat dhe grafiket në vijim:

Paraqitja tabelare e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në katër Zonat Ekonomike

ZONAT EKONOMIKE	PRODHIM	TREGTI	SHËRBIME	TOTALI
PARKU BIZNESIT DRENAS	37	2	2	**41**
PARKU BIZNESIT NË MITROVICË	18	1	3	**22**
PARKU TEKNOLOGJIK NË SHTIME	7	4	0	**11**
ZONA EKONOMIKE NË SHIROKË TË SUHAREKËS	39	3	13	**55**
TOTALI	**101**	**10**	**18**	**129**

Paraqitja grafike e numrit te bizneseve në katër zonat ekonomike

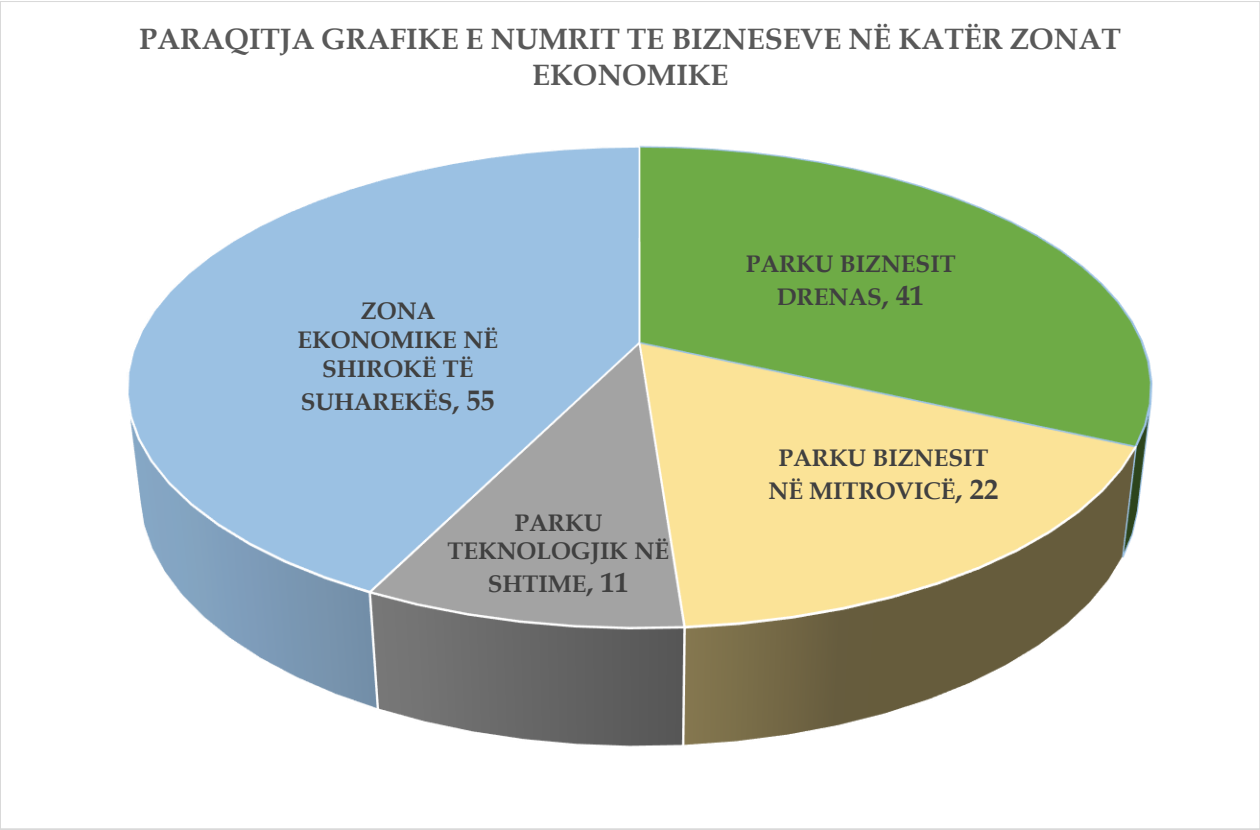

Paraqitja grafike e veprimtarive në katër Zonat Ekonomike

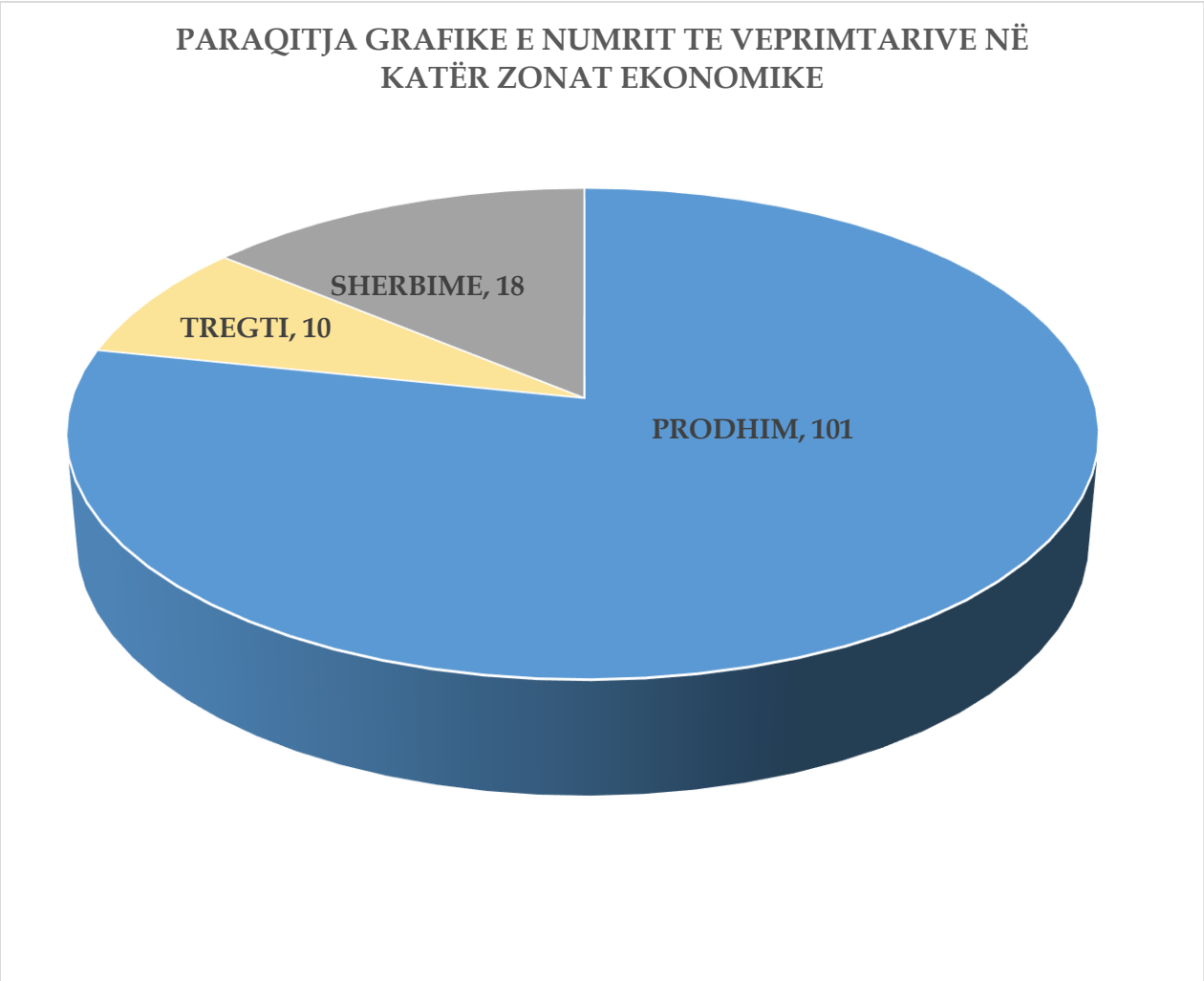

ZONAT EKONOMIKE NË PROCES TË FUNKSIONALIZIMIT

Zonat ekonomike të themeluara, mirëpo që ende janë në proces të kompletimit të infrastrukturës fizike dhe funksionalizimit me biznese, janë si vijon:

Zonat jo të funksionalizuara	1. Parku Industrial në Lipjan	2.Zona Agro-Industriale në Suharekë	3. Parku Industrial në Viti	4. Zona Ekonomike në Opterushë, Rahovec	5. Parku Industrial në Mitrovicë

Marrë parasysh se këto zona, janë ende në proces të funksionalizimit dhe sigurimit të kushteve për të bërë biznes, nuk hyjnë në zonat potenciale për përkrahje nga MZHR në vitin 2023.

PARKU INDUSTRIAL NË LIPJAN

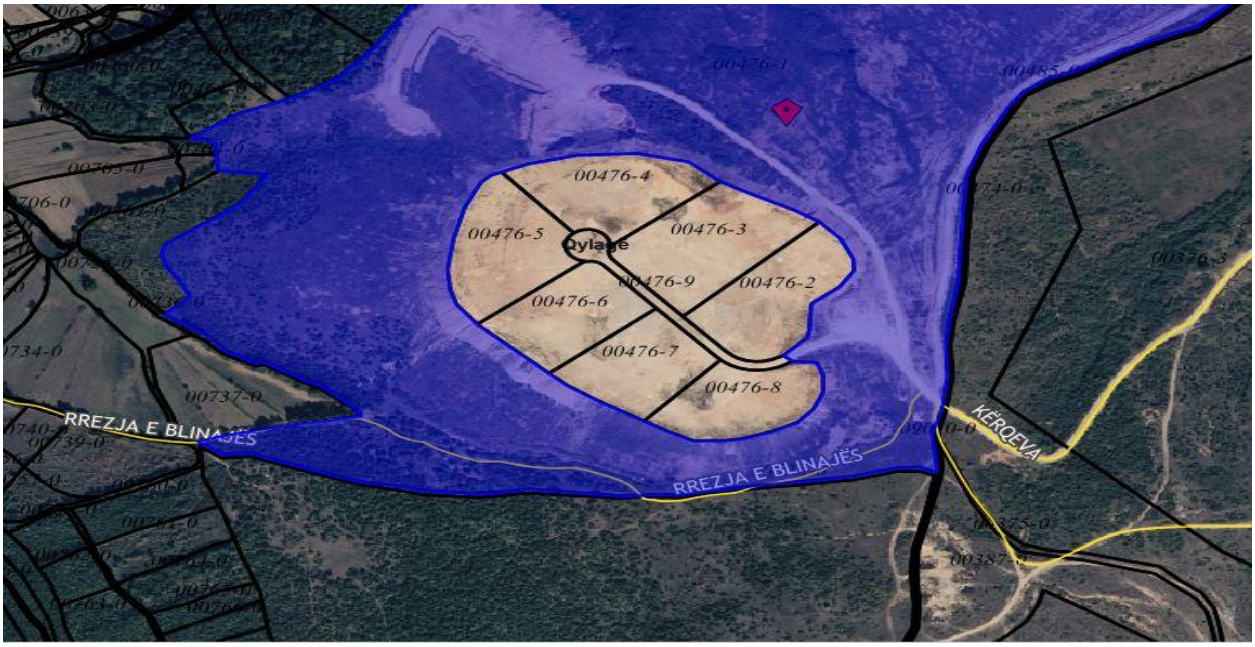

Parku Industrial në Lipjan është krijuar në vitin 2016 me një sipërfaqe të përgjithshme prej 56 (ha). Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë përmes Agjencisë për Investime dhe Përkrahjen e Ndërmarrjeve në Kosovës (KIESA) është duke investuar në ndërtimin e infrastrukturës fizike, më qëllim të vendosjes së bizneseve vendore dhe të huaja. Zhvillimi i zonës është fazën e dytë të realizmit të projektit, ku kryesisht është duke u punuar në rregullimin e platesë së dytë, me gërmim dhe mbushje, ndërsa në platenë e parë është duke u punuar në finalizimin e rrjetit të ujësjellësit, kanalizimit, infrastrukturës rrugore dhe ndriçimit. Gjithashtu në këtë Park pritet të ndërtohet edhe rruga lidhëse që do të lidhë Zonën Industriale në Lipjan me rrugën lokale Lipjan – Airoport.

ZONA AGRO-INDUSTRIALE NË SUHAREKË

Sipas të dhënave të publikuara nga KIESA, Zona Agro-Industriale, është krijuar në vitin 2015 me sipërfaqe prej 28 ha. Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë përmes Agjencisë për Investime dhe Përkrahjen e Ndërmarrjeve në Kosovë (KIESA), së bashku me komunën në vitin 2015 kanë filluar investimet në këtë zonë, mirëpo në mungesë të mjeteve buxhetore ende nuk është arritur finalizimi i ndërtimit të infrastrukturës fizike për të u vendosur bizneset, megjithatë ka filluar vendosja e bizneseve në këtë zone ekonomike.

PARKU INDUSTRIAL NË VITI

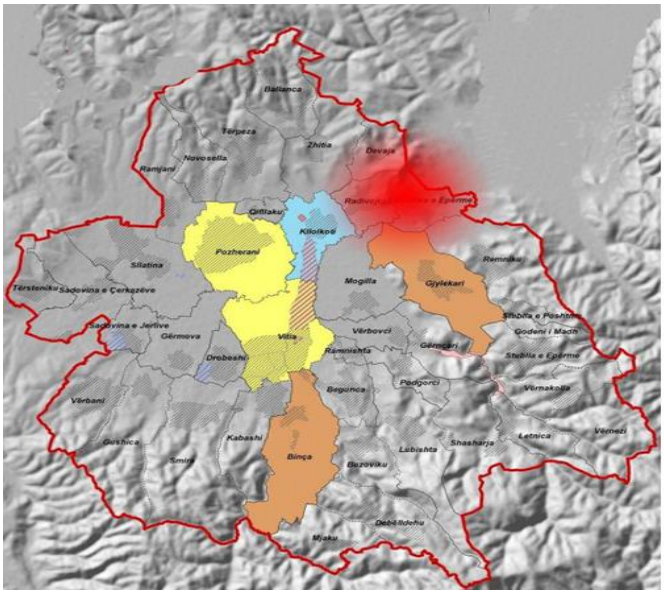

Ky Park është themeluar në vitin 2017, me një sipërfaqe të përgjithëshme prej 15.50 (ha). Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë përmes Agjencisë për Investime dhe Përkrahjen e Ndërmarrjeve në Kosovës (KIESA) është duke investuar në ndërtimin e infrastrukturës fizike me qëllim të vendosjes së bizneseve. Ky park konsiderohet të jetë një vend ideal për investime të huaja për rajonin e Vitisë dhe Gjilanit dhe investimet që janë duke u bëre do të afrojnë kushte ideale për ushtrimin e veprimtarisë biznesore. Në ketë fazë është duke u punuar në

infrastrukturën fizike si: kanalizimi fekal dhe atmosferik, ndriçim, elektrikë dhe infrastrukturë rrugore.

ZONA EKONOMIKE NË OPETRUSHË, RAHOVEC

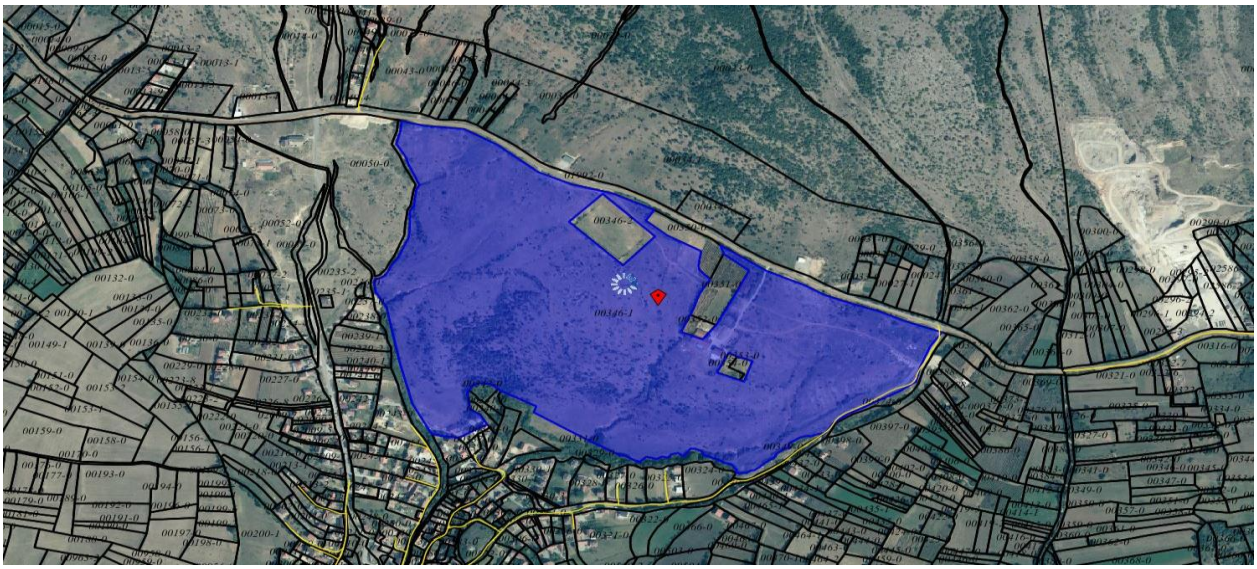

Zona Ekonomike në Opterushë të Rahovecit është zonë e pafunksionalizume. Me datë 27 Janar 2022 ka marrë përlqimin nga MINT dhe so sipërfaqe është e rrethuar . Ka një sipërfaqe prej 34 hektar ,85 ari. Ministria e Industrisë,Ndërmarrësisë dhe Teknologjisë bashkë me Komunen e Rahovecit kanë të nënshkruar një marrëveshje të bashkëpunimit dhe financimit për një periudhë tre(3) vjecare (2022-2024),ku MINT financon shumën prej 1,500,000.00€ ndërsa Komuna e Rahovecit vleren prej 300,000.00 €.Vlera totale e parashikuar sipas projektit detal është 3,159,000.00€

PARKU INDUSTRIAL NË MITROVICË (FRASHËR)

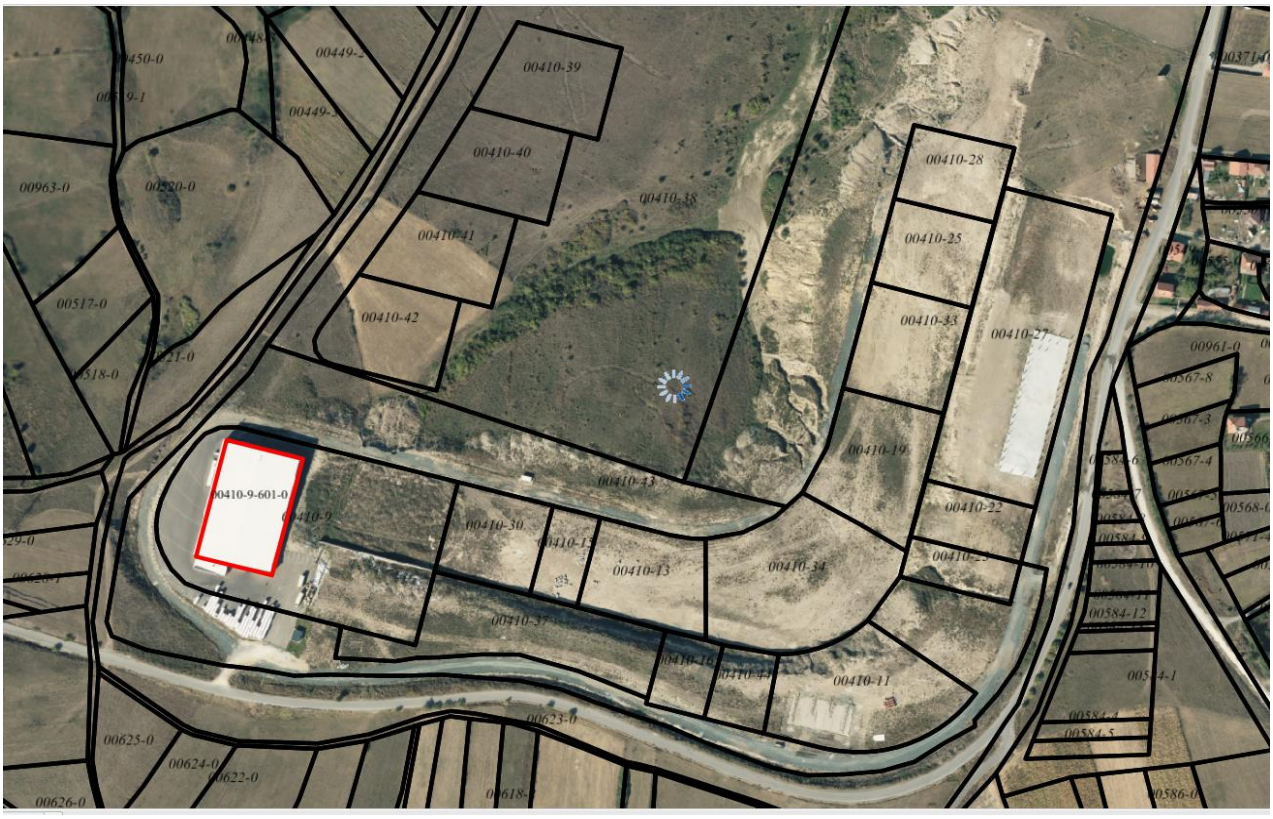

Ky park gjendet në fshatin "Frashër të Vogël" dhe është krijuar në vitin 2014. Ka një sipërfaqe të përgjithshme prej 48 (ha). Ministria e Industrisë, Ndermarrësisë dhe Tregtisë përmes Agjencisë për Investime dhe Përkrahjen e Ndërmarrjeve në Kosovë (KIESA), së bashku me Komunën e Mitrovicës në vitin 2014 i ka filluar nënshkrimi i kontratave për vendosjen e disa bizneseve, duke përfshirë veprimtari të ndryshme si: prodhimin e mobileve, prodhimin e ngjyrave dhe ngjitësve, prodhimin e dyerve nga druri, përpunimin e mbetjeve medicinale etj.
Konkursi për pranimin e bizneseve është shpall me 30.09.2015 dhe ka qenë i hapur 30 ditë, në këtë fazë kanë aplikuar shtatë subjekte afariste që të përfitojnë parcelë dhe kanë perfituar të gjithë, kurse konkursi i dytë është shpall me 10.02.2016 , dhe sipërfaqja e ofruar ka qene 5 ha 40 ari. Në këtë fazë të konkursit kanë aplikuar dymbëdhjetë subjekte nga të cilat nëntë i kanë përmbushur kriteret dhe kanë përfituar.
Ne këtë zonë operojnë vetem dy biznese ndërsa përfituesit tjerë ende nuk janë vendosur pasi që infrastruktura ende nuk është finalizuar dhe është zone e jofunksionalizuar.Të dhënat e bizneseve janë pranuar nga Komuna e Mitrovicës .

Paraqitja tabelare e veprimtarive dhe numrit te bizneseve në Parkun Industrial në Komunën e Mitrovicës

ZONAT EKONOMIKE	PRODHIM	TREGTI	SHËRBIME	TOTALI
PARKU INDUSTRIAL NË MITROVICË	13	0	2	**15**

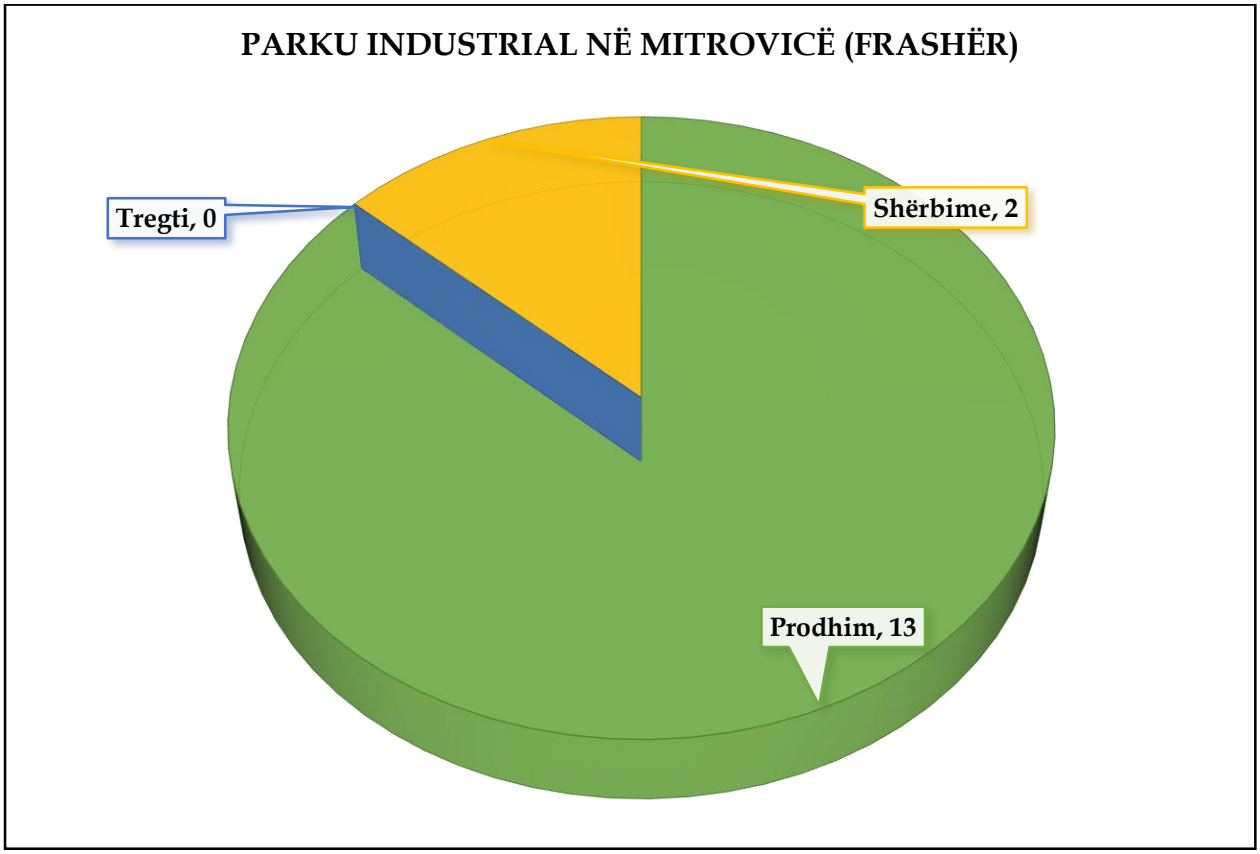

PËRFUNDIME:

Krijimi i zonave ekonomike ka për qëllim të ndihmojë zhvillimin ekonomik në vend, veçanërisht atë privat, të nxisë investimet, të hap vende të reja pune, të tërheq teknologjitë e përparuara, të rrisë konkurrencën e biznesit vendor, etj. Një impakt të tillë që kanë Zonat Ekonomike në zhvillim e përgjithshëm ekonomik të vendit bën që Ministria e Zhvillimit Rajonal duke u bazuar në mandatin e saj të zhvillojë edhe politika dhe programe në funksion të mbështetjes së ZE-ve dhe zhvillimit të përgjithshëm rajonal të balancuar në pesë rajonet zhvillimore:(Qendër, Veri, Lindje, Jug dhe Perëndim).

MZHR zhvillon dhe implementon çdo vit programet e sajë që kanë qëllim të mbështesin bizneset poashtu edhe komunat në infrsatrukturen e tyre të përgjithëshme duke përfshirë Zonat Ekonomike dhe bizneset që operojnë në këto zona.Në bazë të bashkëpunimit të ngusht që ka Ministria e Zhvillimit rajonal me nivelin lokal ,komunat dhe nivelin qëndror specifikisht MINT përmes këtij raporti ka pas për qëllim të identifikojë sfidat e zonave ekonomike të funksionalizuara me biznese, nevojate tyre, bashkëpunimin me komuna dhe rolin që kanë komunat në promovimin e zonave ekonomike, bashkëpunimet tjera në lehtësirat e ndryshme në taksa si dhe njëkohësisht të idnetifikojë ide të inicuara apo ide që pritet të financohen dhe mbështesin zonat ekonomike në funksioalizimin e tyre bazuar në rolin e tyre rëndësishëm për të zhvilluar vendin ekonomikisht dhe thithjen e donatorëve potencial për investime të reja me kushte të favorshme.Nga të dhënat e marra nga Komunat arrijmë tek përfundimet si vijon:

- Zonat Ekonomike nuk kanë të themeluar një qendër promovuese apo qendër të bizneseve ku investitorët potencial, bizneset e interesuara për investime do të mund të gjenin të gjitha të dhënat e nevojshme si ato statistikore, të trendeve të ndryshme, të veprimtarive që do tju shërbenin dhe të orjentonin investimet e tyre të arshëshme.
- Promovimi i bizneseve dhe vet zonës për investitorët e ndryshëm qofshin vendor ashtu edhe ndërkombëtar nuk është fare i zhvilluar si në kuadër të Komunës poashtu edhe nga MINT,MINT në kuadër të KIESES.
- Promovimi përmes një ueb faqe profesionale që ndërlidhet vetëm me zonen ekonomike specifikisht, duke përfshirë edhe promovimin përmes rrjeteve sociale ku në korreale donatorë dhe biznese të ndryshme do të mund të gjeneronin gjitha të dhënat dhe informacionet e nevojshme për të investuar.Promovimi i Zonave Ekonomike parashihet edhe me Ligjin për Zona Ekonomike në nenin 15 Neni me qëllim të tërheqjes së investitorëve.
- Mbështetja e Zonave ekonomike në funksionalizimin e Inkubatorëve të Bizneseve si mjete lehtësues për bizneset që mundësojnë mbështetje në shërbimet teknike të biznesit sidomos për ndërmarrjet fillestare duke iu ndihmuar që të mbijetojnë në periudhën e ndjeshme fillestare kur ato janë në fazën fillestare.Themelimi i Inkubatorëve parashihet me Nenin 19 të ligjit mbi Zonat Ekonomike.
- Mbështetja e bizneseve në veprimtarinë e shërbimeve, prodhimit dhe përpunimit duke nxitë konkurueshmerinë për zhvillim të mëtutjeshëm ndërmjet zonave.
- Mbështetja e zonave me projekte infrastrukturore në koordinim me komuna dhe MINT.

BURIMET E SHFRYTËZUARA:

- ✓ https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8654 - Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës Nr. 6/12 Mars 2013, Prishtinë - Ligji Nr. 04/L-159 për Zonat Ekonomike.
- ✓ https://kiesa.rks-gov.net/desk/inc/media/8B7B0232-0CD8-463F-AEF3-A71ECCDB69A9.pdf - Rregullore nr.01/2013 për punën e Këshillit për Zonat Ekonomike
- ✓ https://kiesa.rks-gov.net/ - Faqja zyrtare e Agjencisë për Investime dhe Përkrahjen e ndërmarrjeve në Kosovë
- ✓ https://kiesa.rks-gov.net/page.aspx?id=1,65
- ✓ Të dhënat e pranuara nga MTI/datë 16 Dhjetor 2019
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Komuna Drenas/ 2022
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Komuna Mitrovicë/2022
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Komuna Shtime/2022
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Komuna Suharekë/2022
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Komuna Vushtrri/2022
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Komuna Rahovec/2022
- ✓ Të dhënat e pranuara nga Agjencia për Zhvillim Rajonal –Veri/datë 07 Nëntor 2019